

Tanterveket Magyarországon háromféle úton-módon szokás készíteni. Az illető tantervkészítő (vagy tantervkészítő csoport) a hazai hagyományokra és/vagy a pedagógiai praxis *tapasztalataira* épít. A másik lehetőség, hogy *külföldi minták* alapján dolgozik. Lehetséges mód még, hogy egy-egy tanterv (beleértendő egy adott tantárgy, egy adott iskolafok, egy adott műveltségi terület tanterve) *akciókutatással*, illetve az akciókutatással összefüggő – gyakran azt megelőző és/vagy követő – empirikus (mérésen, összemérésen alapuló) *kutatási eredmények felhasználásával* készül.

Tanterveink összeállításakor a kisiskoláskor általunk feltárt teljesítménylehetőségeit vettük alapul. Viszonylag kevésszer hagyatkoztunk a „puszta tapasztalatra”, és mellőztük a külföldi tantervek adaptálásának lehetőségeit. Ez ugyanakkor nem jelentette azt, hogy nem tanulmányoztuk az európai és az Európán túli országok tanterveit. A kutatással megalapozott tantervkészítés mellett az alábbiak miatt döntöttünk.

Ⓜ Előfeltevésünk volt, hogy *a kisiskoláskor szellemi tartalékai mind az érdeklődésfejlesztés, mind az absztrakt művelési gondolkodás fejleszthetősége tekintetében messze kihasználatlanok.*

Ⓜ A másik ok, amely a kutatással történő tantervfejlesztésre inspirált bennünket, az a mai napig nyitott – és nem kellően tisztázott – kérdés, hogy a pedagógusképzés jelen keretei között végzett pedagógusok tudása hazai viszonyaink közepette – igényes továbbképzést feltételezve – miként *professzionalizálható*, miként javítható, tökéletesíthető egy hiteles és elviselhető iskolai praxis érdekében.

Tantervíró, tantervfejlesztő munkánkban száznál több szakember vett részt. Nagy hányaduk a kutatásokban és/vagy a napi gyakorlatban egyaránt közreműködött. A tantervkészítő munkában közreműködők továbbképzések és konzultációk sorozatában sajátították el a tantervírás, valamint a tantervkritika ismereteit és műfaji tudnivalóit. Ennek köszönhető, hogy az értékközvetítő és képességfejlesztő pedagógiát, s az arra épülő iskolai praxist megismerve egységes szerkezetű, integrációra törekvő és egyben koherens tantervet sikerült készítenünk. Azok számára pedig, akik a tantervünket adaptálni kívánják, *Tantervhasználati útmutatót* állítottunk össze.

Az ÉKP előzményei

I. Az Értékközvetítő és képességfejlesztő kerettanterv lehetséges szerepe a helyi tantervek kidolgozásában

Az alábbi útmutató az *Értékközvetítő és képességfejlesztő kerettanterv* mint ajánlott kerettantervnek két funkciót tulajdonít:

a) Útmutatást ad azoknak az iskoláknak, akik az ÉKP kerettantervet adaptálni kívánják, tehát azoknak, akik az ajánlott kerettanterven nem hajtanak végre radikális változtatásokat, hanem a helyi, iskolai hagyományukhoz, a fenntartó igényeihez igazítva bővítik vagy szűkítik az adaptálandó kerettanterv célkitűzéseit, követelményeit, a tantárgyi rendszert és a tantárgyak kivitelezéséhez szükséges időkereteket.

b) Az ÉKP kerettantervet mint tantervi ajánlatot azok az iskolák is használhatják, akiknek viszonylag stabil, igényes és a NAT-hoz esetleg már illesztett helyi tantervük van. Az ilyen iskolák az ÉKP tanulmányozása révén ötleteket, támpontokat kaphatnak saját, helyi tanterveik kompetencia alapú tökéletesítéséhez, teljesebbé tételéhez.

II. Az Értékközvetítő és képességfejlesztő kerettanterv előzményei és főbb jellemzői

Az ÉKP tanterv előzménye a *Nyelvi irodalmi és kommunikációs (NYIK)* program. Az ÉKP olyan programcsomaggal rendelkezik, amely rendszeres kísérletezéssel és kutatással vált 12 évfolyamra kimunkált tantervvé, pedagógiai programmá és programcsomaggá. Ezért az ÉKP önálló *pedagógiai rendszerként* is felfogható.

Az ÉKP tantárgyi kerettantervei közül javasoltunk a felhasználóknak **kötelező, kötelezően választható**, illetve **szabadon választható** tantárgyakat. Ezen túl 12-féle kereszttervet is talál az olvasó, amelyeket a NAT kiemelt fejlesztési feladataihoz készítettünk.

Az ÉKP Minden tekintetben alkalmazkodik a NAT szerkezetéhez, szemléletmódjához, a NAT műveltségterületeiben megfogalmazott fejlesztési feladatokhoz. Az ÉKP NAT-ban szereplő kiemelt fejlesztési feladatokat "tantárgyasítva", **kereszttervekbe** fogalmazva kínálja az érdeklődő iskoláknak. A **tantárgyi** tervek szerkezete strukturált és taxonomizált felépítésű, **keresztterveké** hasonlóképpen. A tantárgyi tervek az egyes tantárgyakat műveltségi területek alá sorolva mutatják be megadva hozzá a szükséges, javasolt időkeretet (óratervet) és a tantárgyak évfolyamonkénti követelményeit.

Azok az iskolák, akik az ÉKP adaptálására vállalkoznak, abban az esetben válnak sikeres, vonzó iskolává, ha a helyi tanterv készítése és jóváhagyatása során a szakszerűség mellett a gondosságot, a felelősséget is vállalják, elfogadva a NAT-ban tetten érhető nevelés-oktatás közös értékeit, valamint az egységes alapokra épülő differenciálódás elvét.

Az ÉKP mindenkor jövőorientált törekvések jegyében foglal állást a pedagógiai professzionalitás mellett. Az ÉKP kivitelezése pedagógiai igényességet feltételez, és a szülőknek garanciát jelent arra, hogy az iskolába járó gyermekeiket felkészült pedagógusok a tudástársadalom igényei alapján nevelik és tanítják.

1. Az ÉKP olyan **pedagógiai rendszer**, amely sok tekintetben gazdagítja a helyi tantervkészítők praxisát. Segítheti – tanterveméleti értelemben – a készítendő **helyi tervek igényességét** az **iskolahasználók** szempontjaira és **jogaira** tekintettel. Mindemellett mind a közoktatásban, mind a felsőoktatásban **akkreditált továbbképzési programokkal** rendelkezik.
2. Az ÉKP kerettanterv kettő iskolatípusra – általános iskola és gimnázium – és három iskolafokra készült, több funkciójú intézmények esetében elemei együttesen **12 éves, egységes szemléletű kerettantervként** is értelmezhetők. Az ÉKP magvát a Nyelvi, irodalmi és kommunikációs (NYIK) program jelenti. A jelen kerettanterv csak azokat az elemeket tartalmazza, amelyeket az iskolai praxisban közreműködő tanítók és tanárok kipróbáltak és megvalósítottak, a kerettanterv összeállítása, szerkesztése során pedig közel százan lektoráltak, javítottak, korrigáltak abból a szempontból, hogy más, nem ÉKP-s és nem NYIK-es iskolákban miként valósulhatna meg – figyelembe véve minden ponton – a NAT által tartalmazott **kulcskompetenciákat** és **kiemelt fejlesztési teendőket**. A választó, alkalmazó iskolák pedagógusai számára az ÉKP választása karrierépítést is jelenthet, mivel a Pannon Egyetem Neveléstudományi intézetében **szakvizsgára felkészítő szakirányú továbbképzések** állnak a pedagógusok rendelkezésére.

Az ÉKP kerettantervet mint tantervi ajánlatot tehát azzal a céllal fogalmaztuk meg, hogy annak áttanulmányozása után azt Magyarország iskolái akár teljességében, akár részleteiben felhasználhassák helyi tanterveik kidolgozásához, szakmai gyakorlatuk felülbírálatához az elviselhető és egyben hatékony iskolázás gyakorlatának megvalósítása érdekében.

AZ ÉKP ALTERNATÍV KERETTANTERVÉNEK FŐBB CÉLKITŰZÉSEI

Alapvető célkitűzésünk, hogy az ÉKP iskolahálózatához tartozó intézmények a most benyújtott alternatív ÉKP kerettanterv ajánlásai szerint készítsék el helyi pedagógiai programjaikat.

1. Az ÉKP kerettanterv mint alternatív kerettanterv nem adta fel eredeti kutatásmetodológiai inspirációit:
  - a) a problémaorientáltságot;
  - b) a filozófiai alapozást;
  - c) az interdiszciplináris és multidiszciplináris szemléletmódot;
  - d) és kitüntetetten nem adta fel az ÉKP-ban mindig érvényesülő differenciálás elvét, azaz az általunk *individuál-pedagógiának* nevezett szemléletmódot, amely felfogásunkban és gyakorlatunkban nem más, mint a programban közreműködő pedagógusoknak a tanuló személy egyediségére vonatkozó szakmai és személyes beállítódása, gyakorlatiasabban fogalmazva az egyes tanulók aktuális fejlettségéhez, teljesítményéhez, tanulási tempójához történő igazodás, amely egy humánus, a *tanuló személy életútját figyelembe vevő bánásmódban* nyilvánul meg a napi praxisban.
2. Az ÉKP program és kerettanterv mint alternatív kerettanterv az ÉKP-s iskolahálózat, de más iskolák számára is lényegileg *extracurriculumot* kínál, azaz lehetőséget arra, hogy az adott kerettantervet választó iskolák – attól függetlenül attól, hogy ÉKP-sok vagy sem – ihletet merítsenek arra vonatkozóan, hogy – napjaink zilált értékvilágában – miként lehetséges az egyes tanulók számára olyan fejlesztő programokban közreműködni, amely a *felzárkózásnak, a tehetségfejlesztésnek*, illetve a pedagógia által biztosított *alkotáslehetőségeknek a terepét jelenti az iskolás fiatalok számára*. A most benyújtott ÉKP-s kerettanterv mint alternatív kerettanterv ugyanis *szabadon választható programokat* is kínál a fiataloknak.
3. Ezekkel – a tantervírás szintjén megragadható – erőfeszítésekkel a helyi tantervet kimunkáló iskolákat arra próbáljuk ösztönözni, hogy a repetitív jellegű iskolai munka mellett az alkotásra orientálás legyen az iskolázás „központvezérelve”. Az ÉKP először a nagy humanizációs értékkel bíró művészeti ágakat emelte programjába, a bábozástól a virágrendezésen át a mozgóképkultúráig. Az ÉKP-s akciókutatások tisztázták a fiatal, *tíz éves tanulók tudományos alkotásra való eshetőségeit*. Ezzel a felismeréssel, és ennek szakmai leírásával, gyakorlati kivitelezésével megnyílt a lehetőség az ÉKP keretei között a tudományos alkotás gyakorlására is, illeszkedve a középiskolázásban és a felsőoktatásban gyakorlattá vált TDK mozgalomhoz.
4. Ez a magyarázata annak, hogy az ÉKP kerettanterv keretében a kutatómódszertani kultúra, illetve a tudománytani gondolkodás elterjesztése megfogalmazásra került. Akciókutatásaink során kiderült az is, hogy ezt az igényt nemcsak az ÉKP-s iskolák, hanem más programmal és helyi tantervvel működő iskolák is igénylik, hisz az általános iskolás OTDK-s mozgalomban nemcsak ÉKP-s tanulók és felkészítő tanárok vesznek részt, hanem mások is. Úgy tűnik ugyanis, hogy a tehetségfejlesztés pusztán repetitív iskolai foglalkozásokkal, netán szakkörök szervezésével nem kellően hatékony, sokkal hatékonyabbnak bizonyul a kutatómunkára valóságosan felkészítő tudománytani és kutatómódszertani műveltség elemeinek birtokbavétele, illetve az alkotáshoz szükséges kreatív és kommunikációs képességek fejlesztése. A tudománytani és kutatómódszertani, illetve a művészeti alkotómunkába bevezető programjaink mellett a természettudományos gondolkodás széles körben történő terjedése érdekében új integrált tantárgyat munkáltunk ki

Bevezetés a természettudományos gondolkodás alapjaiba címmel. Ezzel egyenrangúan preferálja az ÉKP-s kerettanterv a társadalomtudományi gondolkodást, továbbá a történetfilozófiai gondolkodást azért, hogy kialakuljon egy egészséges egyensúly a társadalomtudományi és a humán gondolkodás között az iskolában. Ez a magyarázata annak, hogy az ÉKP-s kerettanterv az erkölcs, a politikum, a történelem filozófiai szintű megjelenítésére vállalkozik. Erkölcsfilozófiai, politikafilozófiai és történelemfilozófiai (illetve filozófiatörténeti) témák fenomenológiai és hermeneutikai interpretációjára, illetve ezek tanulói diskurzusokban való kivitelezetésére inspirál az ÉKP-s kerettanterv annak érdekében, hogy a demokrácia megélése ne pusztán mindennapi élmény, hanem filozófiailag is megalapozott reflektív magatartásélmény lehessen a tanulók körében. Úgy gondoljuk, hogy a művészetek, a tudomány és a filozófia terén történő alkotáspedagógiai törekvések mellett változatlanul helyet biztosít az ÉKP-s kerettanterv azoknak az önfejlesztő, egészséget megőrző, a gyakorlati életet szervezni tudó személyes kompetenciáknak a kifejlesztéséhez is, amelyek nélkül sem a tudástársadalomban, sem az EU-régióban értelmes emberi életet élni nem lehet. Ezen célkitűzések, illetve ezek tantárgyi megjelenítése készlet bennünket arra, hogy az ÉKP mint alternatív kerettanterv is akkreditálásra kerülhessen.

**AZ ÉRTÉKKÖZVETÍTŐ ÉS KÉPESSÉGFEJLESZTŐ
PROGRAM RÉSZLETES TANTERVEI**

Az értékközvetítő és képességfejlesztő program (ÉKP) valamennyi tantárgyához olyan részletes tantervek készültek, amelyek *helyi kiegészítés nélkül is átvehetők és felhasználhatók*. Az ÉKP tanterv részletes, a felhasználók által jól kezelhető, változata CD-n is megjelenik.

A tanterv kiadvány változata

Az ÉKP *tantárgyi tantervei* az alábbi egységeket tartalmazzák:

- Ⓢ célkitűzések
- Ⓢ tematikus tananyag
- Ⓢ tanulási program
- Ⓢ teljesítmények
- Ⓢ év végi követelmények

Ⓢ *A célkitűzések* a személyiségdimenziók mentén veszik számba az adott tantárgy keretében fejlesztendő szükségleteket, attitűdöket, képességeket, alakítandó énkép- és világképelemeket.

Ⓢ *A tematikus tananyag* taxonomizált ismeretrendszer tartalmaz. A valóság, a kultúra, az érték világából kiválasztott, tanulási-tanítási követelményekké tett ismereteket írja le.

Ⓢ *A tanulási program* a tanulók által elvégzendő tevékenységeket rögzíti.

Ⓢ *A teljesítmények* azok a tantervi követelmények, amelyeket a tanulóknak kell produkálniuk ahhoz, hogy az adott évfolyam végén megfelelt (elégséges), illetve kiváló (jeles) teljesítmény-minősítést (osztályzatot) szerezzenek.

Ⓢ *Az év végi követelmények* a szummatív értékeléshez tartalmazzák tanévenként vagy kétévenként azt a kumulált tudást, képességet, attitűdöt és alkotásra való érettséget, amelyre egy vagy két adott tanév tananyagának elvégzése révén egy tanuló szert tehet – optimális esetben.

Az egyes tantervi részek *kölcsönösen megfelelnek* egymásnak. Azaz valamennyi témához (lásd: tematikus tananyag) tanulói tevékenységek (lásd: tanulási program) kapcsolódnak, illetve valamennyi témához és tevékenységhez teljesítménykövetelmények rendelődnek.

1. ábra: Az értékközvetítő és képességfejlesztő program részletes tantervének felépülése

Az ÉKP részletes tantervéhez a program *tanulószemlélete* indokolta a tanulás programjának kidolgozását. A tanuló tevékenységeit feltétlenül szükséges rögzíteni, hiszen azok eredményes művelésének kimeneteként jelentkezhet a mérhető, regisztrálható teljesítmény. Feltehetően e részletes tantervet a tanulók is kézbe veszik (hiszen deklarált joguk, hogy tájékozódjanak, beavatottá váljanak a tanulásuk tárgyát meghatározó dokumentumokba), ezért fontos, hogy saját tanulási tevékenységeikkel és lehetséges teljesítményeikkel szembesülni tudjanak a tanterv révén.

TANTERVHASZNÁLATI ÚTMUTATÓ

A tantervi csomag az 1-8. évfolyamra kínál tanterveket az általános iskolák számára. E tantervek elrendezését, illetve a tantervek keresését piktogramok és sorszámozott léniák segítik.

Piktogramok

Az olvasó négyféle piktogrammal találkozhat a tantervi csomagban. E piktogramok a tantervek választhatóságát, illetve a mindenütt kötelezőségét jelölik.

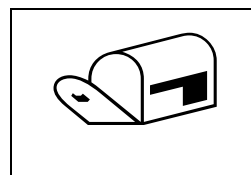
A jelentkező kézzel jelölt tantárgy azt jelenti, hogy az így megjelölt tantárgyak egyikének tanulása *kötelező* a tanulónak. (Az óratervben tüntettük föl, hogy mely tantárgyak közül kell legalább egyet tanítani.)

A mosolygós arc a *szabadon választható* tantárgyakat jelöli.

A jing-jang jellel jelölt tantervek (Pl. *Önművelés, könyv- és könyvtárhasználat*) tematikáját valamennyi tantárgy tanulásának-tanításának tervezése során figyelembe kell vennie a pedagógusnak. E tantervek külön fejezetben találhatóak: a *Kiemelt fejlesztési feladatokhoz* készült ún. *Kereszttantervek* fejezetében.

A koncentrikus körökkel jelölt tantervek valamely más tantárgy óraszámának keretei között taníthatók (Pl. *Önismeret 5-8. tematikáját az Embertan, erkölcsstan óraszámában taníthatjuk az 5-8.évfolyamon.*)

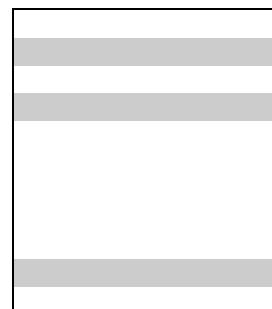
Léniák

Léniából is háromféle található a tantervi csomagban. A fejlécben végigfutók a *műveltségi terület*, a *tantárgy* – vagy *kereszttanterv* – *nevét*, és a teljes tantárgyi tanterv növekvő oldalszámait jelzik. A láblécben található lénia az *évfolyamot*, illetve az adott tantárgyi vagy kereszttanterv *oldalszámát* tünteti fel.

Műveltségi terület

Tantárgy

Teljes tanterv

A tantárgy tantervi felépülése

Egy-egy tantárgy tantervét az alábbi struktúra jellemzi:

- ↳ *Átfogó tantervi ismertető* (a tantárgy 1-4., 5-8. évfolyamos szakaszainak elején)
- ↳ A tantárgy tanulásának *általános célkitűzései* (a tantárgy 1-4., 5-8. évfolyamos szakaszainak elején)
- ↳ *Tanulási cél* (az egyes évfolyamok elején)
- ↳ Az évfolyamonkénti *részletes tantervek* táblázatai az alábbi tartalmi egységeket tartalmazzák:

TEMATIKUS TANANYAG	TANULÁSI PROGRAM	TELJESÍTMÉNY	
		MINIMÁLIS	OPTIMÁLIS

- ↳ *Év végi követelmények* (az egyes évfolyamok részletes tanterve után)

Információk a tantervről

A tantervet felhasználni kívánók továbbképzést, szaktanácsadást igényelhetnek az *Értékközvetítő és képességfejlesztő program* bázishelyétől: Pannon Egyetem *Értékközvetítő és Képességfejlesztő Program Országos Központja – ÉKP Központ* – 8500 Pápa, Mézeskalács u. 2/a.

**ÚTMUTATÓ AZ
ÉKP-T MINT ALTERNATÍV KERETTANTERVET
VÁLASZTÓ ISKOLÁK SZÁMÁRA HELYI TANTERVEIK
ELKÉSZÍTÉSÉHEZ, ADAPTÁCIÓJÁHOZ**

**Az Értékközvetítő és képességfejlesztő kerettanterv lehetséges szerepe
a helyi tantervek kidolgozásában**

Az alábbi útmutató a *Értékközvetítő és képességfejlesztő kerettantervnek* mint ajánlott kerettantervnek két funkciót tulajdonít:

a) Útmutatást ad azoknak az iskoláknak, akik az ÉKP kerettantervét adaptálni kívánják, tehát azoknak, akik az ajánlott kerettanterven nem hajtanak végre radikális változtatásokat, hanem a helyi, *iskolai hagyományukhoz, a fenntartó igényeihez* igazítva bővítik vagy szűkítik az adaptálandó kerettanterv célkitűzéseit, követelményeit, a tantárgyi rendszert és a tantárgyak kivitelezéséhez szükséges időkereteket.

b) Az ÉKP kerettantervet mint tantervi ajánlatot azok az iskolák is használhatják, akiknek viszonylag stabil, igényes és a NAT-hoz esetleg már illesztett helyi tantervük van. Az ilyen iskolák az ÉKP tanulmányozása révén ötleteket, támpontokat kaphatnak saját, helyi tanterveik kompetencia alapú tökéletesítéséhez, teljesebbé tételéhez.

Az Értékközvetítő és képességfejlesztő kerettanterv előzményei és főbb jellemzői

- a) Az iskolák amikor az ÉKP adaptálására vállalkoznak, ragaszkodnak eddigi eredményeikhez és autonómiájukhoz, és az általunk felkínált ÉKP kerettantervből annyit vállalnak, amennyinek a teljesítésére képesek. Az ÉKP „errodálódáshoz” vezethet, ha az ÉKP szellemét nem képesek adaptálni, vagy ha túlvállalkoznak helyi tanterveikben, és felületesen, a professzionalitást mellőzve belevágnak – főleg a szabadon választható programok köréből – olyanokba, amelyekhez a személyi feltételek, magyarul a pedagógusok felkészültsége nem garantált.
- b) Minden adaptáló iskolától elvárható, hogy az ÉKP kerettantervben a művészi és a tudományos alkotó munka tantárgyakként, illetve kereszttervekként megfogalmazott törekvések az ÉKP-s helyi tantervekben visszaköszöjenek. A *kereszttervek* (a NAT kifejezésével élve: a *kiemelt fejlesztési feladatok*) minden adaptáló iskolát arra kell, hogy készítsenek, hogy a kereszttervként kiemelt fejlesztési feladatokat – a különböző műveltségi területekhez tartozó, különböző műfajokba sorolható tantárgyakat, illetve azok modelljeit – érvényesítsék helyi tanterveik kidolgozásában. Ha ez a tantervirás szintjét nehézséget jelent, az ÉKP Központ munkatársai készséggel nyújtanak szakmai segítséget az adaptáló iskoláknak.
- c) Az ÉKP kerettanterve nemcsak a NAT adaptálását, nemcsak annak konkretizálását, tantárgyasítását jelenti, hanem az értékörzés, az értékközvetítés, az értékteremtés (az alkotás) a jövőorientálás programját is magában foglalja. Ugyanakkor a gyakorlati kivitelezhetőségre is tekintettel van azáltal, hogy az egyes iskoláknak mintegy extracurriculumot kínál, azaz *olyan tanulószervezési választékot*, amelynek a birtokában az egyes adaptáló iskolák számára – akármilyen szervezeti formában is működnek – garantálható, hogy versenyképesek maradnak az oktatási piacon.
- d) Az ÉKP adaptálása csak abban az esetben jelenthet garanciát az egyes iskolák sikeres működéséhez, ha annak szellemiségét, rendszerszemléletét, tanuló és

**ÚTMUTATÓ AZ ÉKP-T MINT ALTERNATÍV KERETTANTERVET
VÁLASZTÓ ISKOLÁK SZÁMÁRA
HELYI TANTERVEIK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ, ADAPTÁCIÓJÁHOZ**

10 -82

kompetenciaközpontúságát részletekbe menően tanulmányozzák az adaptálók. De nemcsak azt az egyetlen terü-

letet, ahol munkakörük szerint tevékenykednek az egyes pedagógusok, hanem azokat a *rokon területeket is*, amelyek egymással szorosan összefüggnek legalább egy adott műveltségi területen belül. Legalább ilyen fontosságú a *keresztanterv szemléletmódjának*, tehát a NAT kiemelt fejlesztési feladatainak konzekvens alkalmazása és *beépítése* a helyi tantervekbe, illetve az egyes szakemberek napi praxisába. Ezen előfeltevésekből fakad az a teendő, hogy az iskola az eddigi helyi tantervét ne csupán a NAT-tal szembesítse, hanem azzal a strukturált többlettel és szemléletmóddal is, amelyet a ÉKP kerettanterv mint programsomaggá fejlesztendő, bővítendő kerettanterv felkínál az iskolának.

- e) A helyi tanterv, a NAT, valamint az ÉKP kerettantervének egybevetése után az emberi erőforrásnak, másként szólva a *személyi feltételeknek* a számbavétele a legfontosabb teendő abból a szempontból, hogy az iskolában *foglalkoztatott pedagógusok felkészültsége, pedagógiai kompetenciája, továbbtanulási szándéka* megfelel-e azoknak a kívánalmaknak, amelyeket az ÉKP kerettanterv fejlesztési követelményei sugallnak, illetve preferálnak és explicit módon kifejtenek.
- f) A személyi feltételek mellett az *infrastrukturális* feltételek sem mellőzhetők. De az alkalmazó iskolának tudniuk kell, hogy az ÉKP kerettanterv adaptálásának sikeressége *nem az infrastrukturális feltételek meglétén vagy hiányán múlik elsősorban vagy kizárólag, hanem az infrastrukturális feltételeket megteremteni kész menedzsment munkáján*, plusz a kivitelezők *szakértelmén* és tanulásra, professzionalizálásra kész szakmai törekvésein, szakmai karriert is feltételező pedagógiai ambícióin.
- g) Az ÉKP kerettanterv alkalmazóinak tudatában kell lenniük annak, hogy a kerettanterv háttérében *részletesen kimunkált pedagógia* – mint szakmai tudományos ismeretrendszer, és ugyanilyen alapossággal kimunkált *szaktudományos háttér* – áll az alkalmazó iskolák rendelkezésére. Ennek a *pedagógiai és a szaktudományos háttérnek az elsajátítása nélkül az ÉKP kerettanterv aligha kivitelezhető*, és az adott iskola versenyképessége ennek hiányában hosszabb távon aligha garantálható.
- h) Az ÉKP tantervet alkalmazóknak tudniuk kell, hogy az ÉKP kerettanterv kivitelezése *nem jár lényeges többletköltséggel*. Ugyanakkor a fenntartónak tisztában kell lennie azzal, hogy az ÉKP kerettanterv kivitelezése *pedagógiai igényességet*, a szülőknek pedig garanciát nyújt arra, hogy az iskolába járó gyermekeiket felkészült pedagógusok a tudástársadalom igényei alapján nevelik és tanítják. Az ÉKP kerettanterv szerzői jól ismerik az iskola és a fenntartók közötti kooperációk és konfliktusok természetét innovációs tapasztalataik révén.
- i) A ÉKP program adaptálásának elemi feltétele *a tanulók és a szülők beavatása egy* korrekt és etikailag is felelős iskolai marketing alkalmazásával.
- j) Amennyiben a fenntartó és az adaptálni kész iskola az ÉKP kerettanterve mellett dönt, tudnia kell, hogy a kerettanterv alkalmazásának elemi feltétele, hogy a pedagógusok mind a közoktatás, mind a felsőoktatás által felkínált, az ÉKP sikeres kivitelezéséhez szükséges továbbképzéseken kell, hogy részt vegyenek. A fenntartón és az alkalmazó iskolán múlik az iskolai továbbképzési terv kimunkálása.
- k) Ajánlatos még, hogy az ÉKP program adaptálói a magyar közoktatás egészét a felsőoktatás fejlődéstendenciáival együtt mérlegeljék, figyelemmel kísérve a munkaerőpiac alakulását, kitekintéssel EU-s tagságunkra. A kerettanterv kimunkálói – adaptálás esetén – mind a fenntartót, mind az adaptáló iskolát a felsőoktatás jövője és a munkaerőpiac várható alakulása szempontjából is készek információkkal ellátni.

TANTÁRGYAK ÉS JAVASOLT ÓRASZÁMOK

Értékközvetítő és képességfejlesztő alternatív program 1-8. évfolyamán

Kötelező tantárgy

Kötelezően választható

Szabadon választható

I: Más tantárgyakba integrált tantárgy, más tantárgyak óraszámának keretében tanulható tananyag.

: A tanterv tematikáját valamennyi tantárgy tanításának tervezése során figyelembe kell vennie az adott tantárgyat tanító pedagógusnak.

: Egy másik tantárgy óraszámának keretei között tanítható.

(b) Bontott csoportban ajánlott a tanítása.

E: Tanítása epochális formában javasolt. Félévente 5-6 látogatást igényel.

Megjegyzés: Az órateremben felsorolt tantárgyak mindegyikét egyetlen iskolában sem lehet bevezetni egyszerre. A helyi tantervek készítői úgy válogatják össze a tantárgyakat, ahogy legmegfelelőbbnek tartják azt iskolájuk profilja, a helyi környezet igénye, illetve a feltételeik adottsága kívánja és lehetővé teszi. Az itt feltüntetett óraszámok leginkább az egyes tevékenységek közötti preferenciákat tükrözik az időráfordítás igénye szempontjából, nem kötelezőek: döntéseikben segítik az felhasználókat.

Sor- szám	Tantárgy	Évfolyam							
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM MŰVELTSÉGI TERÜLET									
1.	Anyanyelv és kommunikáció	7	7	7	6	4	4	3	4
2.	Irodalom 								
ÉLŐ IDEGEN NYELVEK MŰVELTSÉGI TERÜLET									
3.	Angol nyelv ¹	1,5 (b) 	1,5 (b) 	1,5 (b) 	1 (b)	2,5	2,5	3	3
4.	Német nyelv				1 (b)	2,5	2,5	3	3
MATEMATIKA MŰVELTSÉGI TERÜLET									
5.	Matematika	4	4	4	4	3,5	3,5	3	3
EMBER ÉS TÁRSADALOM MŰVELTSÉGI TERÜLET									
6.	Embteran, erkölcsan					1,5	1	1	1
7.	Önismeret 	1	0,5	0,5	0,5				
8.	Honismeret 				0,5	0,5	0,5		
9.	Népismeret, néprajz 		0,5 (b)	0,5 (b)	0,5 (b)	1	1	1	1
10.	Gazdálkodási ismeretek								0,5
11.	Helytörténet 							0,5	0,5
12.	Társadalomismeret E 			E	E	2	2		
13.	Történelem							2	2

¹ Amennyiben más nyelvekre van az iskolának 1-4. évfolyamra kidolgozott tanterve és programcsomagja, az is bevezethető az angol nyelv helyett.

14.	Társadalmi, politikai, jogi és államtani ismeretek 								
-----	--	--	--	--	--	--	--	--	--

EMBER A TERMÉSZETBEN MŰVELTSÉGI TERÜLET

15.	Természetismeret	1	1	1	1				
16.	Bevezetés a természettudomány alapjaiba					1,5	1	0,5	0,5
17.	Biológia							1	
18.	Ökológia és környezettan 								1,5
19.	Fizika						1	1	1
20.	Kémia							2	1

FÖLDÜNK-KÖRNYEZETÜNK MŰVELTSÉGI TERÜLET

21.	Földrajz							1	1
-----	----------	--	--	--	--	--	--	---	---

MŰVÉSZETEK MŰVELTSÉGI TERÜLET

22.	Bábozás 							1	1
23.	Néptánc ² 	1 (b)	1 (b)	1 (b)	1 (b)	1 (b)	1 (b)	1	1
24.	Színháztörténet 							2	2
25.	Ének-zene	1	2	1	2	1	1	1	1
26.	Mozgóképkultúra és médiaismeret							1	1
27.	Művészettörténet I								
28.	Vizuális kultúra	2	1	1	1	1	1	1	1
29.	Virágrendezés I								

INFORMATIKA MŰVELTSÉGI TERÜLET

30.	Informatika				1 (b)	2 (b)	1 (b)	1 (b)	1 (b)
31.	Önművelés, könyv- és könyvtárhasználat 								

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK MŰVELTSÉGI TERÜLET

32.	Barkácsolás	1	1	1					
33.	Háztartástan ⁴				1	1	1	1	
34.	Technika				1	1	1	1	
35.	Munka-, alkotás- és pályaismeret 							0,5	0,5

TESTNEVELÉS ÉS SPORT MŰVELTSÉGI TERÜLET

36.	Testnevelés és sport	5	5	5	5	5	5	5	5
	Összesen	23	23	22	24	26	25	28	28

² A néptáncból 1 óra 1 testnevelésórát vált ki.

³ A tantárgy tematikáját – azaz az önművelési technikák gyakoroltatását – valamennyi tantárgy tanításának tervezése során figyelembe kell vennie az adott tantárgyat tanító pedagógusnak

⁴ A tanterven belül és a gyakorlatban a kettő közül az egyik *dominanciájának* választása kötelező.

⁵ A tantárgy tematikáját – az adott intézmény választása és lehetőségei szerint – 7. vagy 8. osztályban javasoljuk bevezetni és tanítani, azaz egyéves tantárgynak tekintjük. Javasoljuk az osztályfőnöki óra időkeretének felhasználását a választott évfolyamon.

KIEMELT FEJLESZTÉSI FELADATOK TANTERVEI⁶**(Kereszttervek)**

37.	Egészség és orvoslás									
38.	Értékvédelem és fogyasztóvédelem									
39.	EU és kultúra									
40.	Énkép, önismeret									
41.	Felkészülés a felnőtt lét szerepeire									
42.	Hon- és népismeret									
43.	Információs és kommunikációs kultúra									
44.	Jövő, jövőkép, jövőstratégia									
45.	Helyünk a világegyetemben									
46.	Környezettudatos magatartás									
47.	Másság az iskolában és az életben									
48.	Tanulásmódszertan									
49.	Tudomány- és kutatómódszertan									

⁶ A kiemelt fejlesztési feladatokat valamennyi tantárgy esetében szükséges tervezni. Kiemelten a szürkén jelölt sávok évfolyamában.

